

**Київський національний торговельно-економічний
університет
Кафедра менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
(пост. п. 4 від 30 серпня 2016 р.)
Ректор

 А.А. Мазаракі

**КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

ПРОГРАМА

освітній ступінь «доктор філософії»
спеціальності 033 «Філософія», 051 «Економіка», 052 «Політологія»,
053 «Психологія», 056 «Міжнародні економічні
відносини», 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування», 073 «Менеджмент», 074 «Публічне
управління та адміністрування», 075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
122 «Комп'ютерні науки», 181 «Харчові технології»

Київ 2017

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Л.І. Федулова, д-р екон. наук, проф.,
І.О. Совершенна, канд. техн. наук, доц.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту
13 червня 2016 року, протокол № 23.

Рецензент С.І. Бай, д-р екон. наук, проф.

Навчальна програма

**КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

ПРОГРАМА

освітній ступінь «доктор філософії»
спеціальності 033 «Філософія», 051 «Економіка», 052 «Політологія»,
053 «Психологія», 056 «Міжнародні економічні
відносини», 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування», 073 «Менеджмент», 074 «Публічне
управління та адміністрування», 075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
122 «Комп'ютерні науки», 181 «Харчові технології»

Автори: ФЕДУЛОВА Любов Іванівна,
СОВЕРШЕННА Ірина Олексіївна

Редактор Г.П. Коляда
Комп'ютерне верстання І.В. Деркачової

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,58. Тираж 50 пр. Зам. 599.

Видавець і виготовлювач

Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

© Федулова Л.І., Совершенна І.О., 2017

© Київський національний торговельно-
економічний університет, 2017

13. Офіційний веб-портал Державного департаменту інтелектуальної власності. – Режим доступу : <http://www.sdip.gov.ua/>
14. Державне підприємство «Український інститут промислової власності». – Режим доступу : <http://www.ukrpatent.org/>
15. Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг. – Режим доступу : <http://www.ip-centr.kiev.ua>
16. Державне підприємство «Інтелзахист». – Режим доступу : http://sdip.gov.ua/ua/dpi/intel_golov.html
17. Державне підприємство «Українське агентство з авторських та суміжних прав». – Режим доступу : <http://www.uacpr.kiev.ua>
18. Науково-практичний журнал «Інтелектуальна власність». – Режим доступу : <http://www.intelvlas.com.ua>

Програма вивчення дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії усіх спеціальностей.

Предметом вивчення дисципліни є зміст та алгоритми процесів комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності, сучасних інструментів і технологій, що здійснюють управлінські впливи у процесі комерціалізації знань.

Методика вивчення дисципліни базується на єдності проблемних лекцій та практичних занять, що передбачають вирішення типових управлінських завдань, розрахункових задач, виконання ситуаційних вправ, підготовку презентацій, а також самостійну та індивідуальну роботу студентів.

Програма дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетенції), її місце у навчальному процесі.
2. Зміст дисципліни.
3. Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план).
4. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНЦІЇ), ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Основною метою вивчення дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» є формування теоретичних знань і практичних навичок щодо механізму та організаційно-правового забезпечення комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок, застосування специфічних методів та інструментів комерціалізації, а також набуття фахових компетенцій з планування, організації та контролю проектів комерціалізації знань.

Завданнями дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» є формування таких компетенцій у науковців: надати розуміння механізму комерціалізації результатів наукових досліджень і

розробок, використання їх у бізнесі як нематеріальні активи, впровадження у виробництво та продаж найбільш перспективних розробок шляхом співробітництва з вітчизняними і закордонними бізнес-структурами.

До основних завдань належать:

– опанувати категорійно-понятійний апарат з комерціалізації інтелектуальної власності;

– дослідити моделі, процеси та методологію управління комерціалізацією інтелектуальної власності;

– визначати та класифікувати проекти комерціалізації інтелектуальної власності;

– визначати ефективність проектів комерціалізації інтелектуальної власності;

– оволодіти основними інструментами планування та реалізації проектів комерціалізації;

– опанувати основні методи, які застосовуються під час планування організації та контролю проектів комерціалізації інтелектуальної власності;

Предметом вивчення дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» є зміст і особливості процесу передачі і комерціалізації результатів наукових досліджень як об'єктів права інтелектуальної власності.

Методика вивчення дисципліни базується на поєднанні проблемних лекцій, практичних занять, що передбачають розв'язання типових завдань, розгляд ситуацій з практики підприємств, ділові і рольові ігри, тести, тренінгові вправи тощо. Передбачено також завдання для самостійної роботи студентів, групові та індивідуальні консультації.

У результаті вивчення дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» студенти мають оволодіти такими **компетентностями**:

– опанувати основні методи, які застосовуються під час планування організації та контролю проектів комерціалізації інтелектуальної власності;

– використовувати сучасні принципи та методи, інструменти регулювання процесу комерціалізації інтелектуальної власності в організації;

– здійснювати облік і аналіз об'єктів права інтелектуальної власності в організації,

– здатність самостійно застосовувати основні підходи і методи оцінки вартості форм комерціалізації інтелектуальної власності;

– здатність застосовувати аналітичні методи прийняття стратегічних рішень в сфері комерціалізації інтелектуальної власності;

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Трансфер технологій: підручник / А.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук, С.І. Бай та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 556 с.
2. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / Г.М. Остапович, О.М. Стороженко, Г.В. Уманців, О.В. Фоміна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.
3. Андрощук Г.О. Інтелектуальна власність у науково-технічній сфері: методи та принципи вартісної оцінки : монографія / Г.О. Андрощук, С.А. Давимука. – Київ : Парламентське вид-во, 2014. – 304 с.
4. Мухопад В.И. Коммерциализация интеллектуальной собственности : монография / В.И. Мухопад. – М. : Магистр: ИНФРА-М, 2012. – 512 с.

Додатковий

5. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Литвинчук. – Київ : Центр навч. літ., 2014. – 275 с.
6. Комерціалізація результатів наукових досліджень: проблеми, підходи, інструменти, напрями розвитку / Т.К. Куранда, В.М. Євтушенко. – Київ : УкрІНТЕІ, 2010. – 72 с.
7. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю : підручник / П.М. Цибульов. – Київ : ДПВ, 2009. – 312 с.
8. Дідківський М.І. Міжнародний трансфер технологій : навч. посіб. / М.І. Дідківський. – Київ : Знання, 2011. – 365 с.
9. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности : учеб. пособие / П.Н. Цыбулев. – Київ : ГИИС, 2008. – 267 с.
10. Дмитришин В.С. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні : навч. посіб. / В.С. Дмитришин. – Київ : ПВП, 2008. – 248 с.

Періодичні видання

11. Журнал «Інтелектуальна власність».
12. Журнал «Експерт Украина: Наука и технологии».

3. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

«Комерціалізація інтелектуальної власності»

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	СРС	
Тема 1. Сутність і механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності	13	1	2	10	О, Т, ПЗ
Тема 2. Способи комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок	13	1	2	10	Т, О, ПЗ
Тема 3. Принципи і показники оцінки корисності результатів наукових досліджень і розробок	13	1	2	10	Т, О, ПЗ
Тема 4. Етапи та форми комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок	13	1	2	10	Т, О, ПЗ, ПЗ
Тема 5. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності	18	1	2	15	Т, О, ПЗ, ПЗ
Тема 6. Ліцензування як форма комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок	13	1	2	10	Т, О, ПЗ
Тема 7. Принципи та методи розрахунку ціни ліцензії	13	1	2	10	Т, О, ПЗ, ПЗ
Тема 8. Маркетинг результатів наукових досліджень і розробок	13	1	2	10	Т, О, ПЗ, ПЗ
Тема 9. Врегулювання проблемних питань захисту і комерціалізації результатів наукових досліджень: вітчизняний і зарубіжний досвід	13	1	2	10	Т, О, ПЗ
Тема 10. Система управління трансфером і комерціалізацією ОПВ на підприємстві	13	1	2	10	Т, О, ПЗ
РАЗОМ	135	10	20	105	
Підсумковий (модульний) контроль – залік					

Умовні скорочення: О – опитування; Т – тестування; ПЗ – перевірка вищення задач; ПКР – письмова контрольна робота; ПЗ – перевірка завдання.

- захищати права на інтелектуальну власність;
- організовувати управління малими проектно-впроваджувальними групами;
- оцінювати витрати на впровадження інтелектуальної власності, ризики й можливий прибуток;
- формувати план впровадження інтелектуальної власності, приймати обґрунтовані рішення щодо впровадження інтелектуальної власності;
- використовувати інформаційні технології та системи для обліку і аналізу об'єктів права інтелектуальної власності, планування проекту комерціалізації і ефективної взаємодії із власником прав на об'єкт інтелектуальної власності;
- мати навички використання можливостей найпоширеніших класифікаторів, баз даних інтелектуальної власності, прикладних програмних засобів загального й спеціального призначення, локальних обчислювальних мереж і глобальної мережі Інтернет для практичного вирішення завдань щодо комерціалізації інтелектуальної власності;
- складати ліцензійний договір, визначати ціну ліцензії;
- організувати сервісне супроводження виробництва нової продукції й надавати консалтингові послуги.

Міждисциплінарні зв'язки: програма впорядкована відповідно до анотації освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії та програми дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» і базується на вивченні нормативних циклів повної вищої освіти.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності.

Мета, завдання, предмет та об'єкт дисципліни. Поняття інтелектуальної власності, результатів наукових досліджень і розробок, об'єктів права інтелектуальної власності (ОПВ), інновацій, трансферу і комерціалізації інтелектуальної власності, комерційного потенціалу. Результати наукових досліджень і розробок як товар. Суб'єкти та об'єкти комерціалізації ОПВ. Класифікація і специфічні характеристики об'єктів права інтелектуальної власності. Світовий ринок інтелектуальної власності. Учасники ринку. Сутність і організаційний механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності.

Тема 2. Способи комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок

Способи комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок: використання у власному виробництві, внесення прав на об'єкти права інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства, передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Стратегії використання прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Економічний ефект від використання ОПІВ у господарській діяльності. Перешкоди комерціалізації. Види договорів про передачу прав на використання ОПІВ. Регулювання процесу комерціалізації прав інтелектуальної власності в Україні.

Тема 3. Принципи і показники оцінки корисності результатів наукових досліджень і розробок.

Визначення сфери використання ОПІВ, оцінка комерційного потенціалу, оцінка корисності. Мета і принципи оцінки. Показники оцінювання корисності розробки. Форма подання опису ОПІВ на ринок.

Тема 4. Етапи та форми комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок

Визначення напрямів комерціалізації. Створення повного товарного технологічного пакету. Просування розробки на ринок. Адаптація (доробка) вихідного товарного пакету до вимог покупця. Реалізація на ринку. Комерційний ефект. Основні етапи і форми комерціалізації технологій.

Тема 5. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності

Нормативи та методичний інструментарій оцінки майнових прав інтелектуальної власності. Особливості та результати оцінки інтелектуальної власності. Підходи та методи оцінювання прав на ОПІВ. Методи оцінювання прав гудвілу.

Тема 6. Ліцензування як форма комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок

Ліцензування як форма комерціалізації технологій. Сутність ліцензування. Переваги видачі і отримання ліцензій. Ліцензійна угода. Класифікація ліцензійних договорів. Структура та зміст ліцензійного

договору. Особливості передачі і комерціалізації ноу-хау. Складові частини ноу-хау. Ліцензійні угоди на ноу-хау. Засоби платежів у разі передачі ноу-хау. Опціонний договір.

Тема 7. Принципи та методи розрахунку ціни ліцензії

Принципи та методи розрахунку ціни ліцензії. Види ліцензійних винагород. Паушальні платежі, роялті, платежі на компенсаційній основі, комбіновані (змішані) платежі. Основні чинники, що впливають на розмір винагороди за ліцензію. Методи визначення ціни ліцензії: на основі розміру прибутку ліцензіата, на базі роялті. Поняття роялті і ставки роялті. Розрахунок ставки роялті.

Тема 8. Маркетинг результатів наукових досліджень і розробок

Етапи розвитку маркетингу науково-технічних рішень. Концепція комплексного маркетингу. Основні елементи стратегії «проштовхування» інновацій. Технологічний аудит. Методи прогнозування розвитку науки і технологій. Підготовка до проведення переговорів. Стратегія і тактика проведення переговорів.

Тема 9. Врегулювання проблемних питань захисту і комерціалізації результатів наукових досліджень: вітчизняний і зарубіжний досвід

Умови правового забезпечення комерціалізації ОПІВ у деяких країнах світу. Законодавство країн ОЕСД. Патентний закон Німеччини. Комерціалізація ОПІВ у Великій Британії. Податкове кредитування НДДКР. Досвід Російської Федерації. Досвід комерціалізації ОПІВ вітчизняними науковими і освітніми установами.

Тема 10. Система управління трансфером і комерціалізацією ОПІВ на підприємстві

Суб'єкти та об'єкти управління трансфером і комерціалізацією ОПІВ. Механізми управління трансфером і комерціалізацією ОПІВ. Технологічний аудит. Технологічне прогнозування. Договори про трансфер і комерціалізацію технологій. Оцінювання ефективності трансферу і комерціалізації ОПІВ.